

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ס.

עין משפט
גזר מצוה

קבו א מיי פ"ט מהל' כלאים הלכה א ופ"א סג הל"ו ופ"א מהל' מלכות הל"ו גטו"ש וי"ד סימן לז סעיף ב ג ופ"א דלא סעיף ב ג. קבו ב מיי פ"ב מהל' עבדים הלכה ז. ק"ו ג מיי פ"ב מהלכות עבדים הל"ח ופ"ח מהלכות אצל הל"א סג טג לאזין טו ועיין ב טו"ש ע"ד סימן שם סעיף א. ק"ח ד מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל הל"ו טור ש"ע שם סעיף לו. ק"ט ה מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל הל"ו טו"ש ע"ד סעיף לו. ק"ב ו ז ח ט מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל הל"ו ז טו"ש ע"ד סעיף לו. ק"ב א י מיי פ"ב מהל' עבדות הל"ד סג טג עיין קו טו"ש ע"ד סימן כח סעיף ב בה"ג וע"ש:

חקים שחקקתי לך כבר. תימה תימחר נמי כלאים מהכא דכתיב זהאי קרא כגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך ועוד קשה למה לי את חקותי תיפוק ליה מדכתיב למינהו צמעשה בראשית צבילות וצבמה דצ"פ אלו טריפות (חולין דף ק: ושם).

משמע דאי הוא כתיב למינהו צמעשים ה"א דאסירי בני נח להרכיב שני דשאין זה על זה וע"ק הא דאמרינן ס"פ הפרה (ב"ק דף נה. ושם) המרכיב שני מיינס שזים לוקה אחיז למינהו למינהו מיבשה תיפוק ליה מדכתיב למינהו צבילות ומפירית דאי לאו את חקותי ה"א למינהו לאו לאיסור כתיב ואי לאו למינהו ה"א את חקותי שחקקתי לך כבר צמרה והא דפריץ אלא מעמה ושמתם את חקותי אע"ג דלא מוקמינן האי צבני נח אלא משום דאשכחן למינהו צמעשה בראשית פריץ שפיר דדילמא כי היכי דהאי לא קאי צבני נח האי נמי לאו צבני נח קאי ואת"כ כיון דלא מתייבי רצנן צבני נח לא בהרצנה ולא בהרכבה אלא לא דריש למינהו אס כן אתי סוגיא דפרק הפרה והאלו טריפות לא כרצנן וי"ל דנהי דלא דרשו רצנן למינהו גבי בני נח משום דלא כתיב צבנוי דאדם גבי ישראל דרשינן כיון דאשכחן דנצטוו ישראל על הכלאים ונפקא מינה לענין דגיס אי נמי לאו הוא אסרינן הרצנה צבילות צישראל מדרש מה צממתך בהרצנה אף שדך בהרצנה דלא היה מפיקין קרא ממשמעותיה דכתיב לא תזרע אי לאו דאשכחן כבר למינהו צמעשה בראשית וניחא השתא דמילתא דשמואל דמיימי הכא דחקותי שחקקתי לך כבר איתא נמי בשילהי פ"ק דקדושין (דף לו.) ואתי אפילו כרצנן והשתא הווא דהרכיב שני דשאים דפרק אלו טריפות (חולין דף ק. ושם) לרצנן קמביעיה ליה אע"ג דמתני' היא צפ"ק דכלאים [מ"ו] אין נוטעין ירק צירק מ"מ קמביעיה ליה אי חשיבי ליה דשאים כמאן דכתיב זה למינהו משום דלפסיס רחמנא על דייהו לאסור צבנוי' כמו הרצנה איהו מדרשא דשמעתין: **חקותי** ודחתא. מה שהקשה בקונטרס מדכתיב גבי צביעות ויובל את משפטו מעשו ואת חקותי תשמרו לא דק דלא כתיב הכי אלא צפרשת זהר סיני כתיב ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו והא קרא דאיתא בקונטרס צפרשת אחרי מות גבי עריות כתיב ושפיר מ"ל שחקקתי לך כבר דבני נח נצטוו על העריות ואע"ג דהאי קרא דפריץ מיינה הש"ס ושמתם את חקותי התם נמי כתיב מכל מקום מסתבר דכלל התורה איירי דמסייס אשר יעשה אותם האדם וחי צה: **אתיא** קריעה קריעה. מיינה דצפ"ב דמו"ק (דף כ: ושם) יליף קריעה מעולו מדכתיב ויקס איוב ויקרע יגלף נמי דלא מאחין קריעה מהכא: **המלך** קרע. תימה היאך אמרו למלך מה שמעו צפירות הא גבי עדים תנן (לעיל דף נו.) כל היוס היו דנין את העדים צבינוי: וליחשוב

מכשפה לא תחיה וכל שוכב עם המשפטים: את חקותי תשמרו. כשהוירי ישראל צבינוי צממתך לא תרכיב וגו' פתח זהו קרא את חקותי תשמרו מה שלא פתח כן צממתך מקומות שמע מינה הכי קאמר להו את חקותי שחקקתי כבר לבני נח תשמרו ואלו הן צממתך לא תרכיב כלאים אצל על צרישת שור וממור לא הוהרמס: שדך לא תזרע כלאים. וזריעה זו אינה זריעה ממש דלא נצטוו בני נח על כלאי הכרס אלא שלא להרכיב האילן על שאינו מינו דלא תזרע דומיא דלא תרכיב מה צממה בהרצנה דבר המסויס על דבר המסויס: מה צממה צין צארץ צין צבנוי' דחוצת הגוף שאינה תלויה בחוצת הארץ נפקא לן דקדושין (ד' לו.) דחוצת אפילו צבנוי': אלא **מעמה ושמתם את חקותי**. דכתיב בכל התורה כולה הכי נמי דנצטוו בני נח עליהם: **הכא כתיב את חקותי תשמרו**. דהקדים חקים למצות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגבי צביעות ויובל כתיב נמי את משפטי מעשו ואת חקותי תשמרו דהקדים נמי חקים למצות שמירה התם כיון דרישא דקרא כתיב את משפטי מעשו ארמיה למיכתב ואת חקותי תשמרו: **שם צן ארבע אוסיות**. שם הוא ולא צעינן שם המפורש צן ארבעים ושתיים אוסיות: **ושם המפורש**. כלומר שם המיוחד: **קרועי בגדים**. על גופינן שמעו מפי רבשקה דכתיב (מלכים ב' טו.) אשר שלחו מלך אשור [אלדנין] לחרף אלהים חי: **ועדים**. צעשה שמעדין צפירות מה שמעו אינן חייבין לקרוע: **הא שמעו השפא**. מפי עמנון: **השומע אזכרה**. צרכת השם מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע: **וא"ס**. הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר: **היה**: צומן **היה**. שאנו בגלות ואין אימת צ"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: **נתמלא כל הבגד קרעים**. לפי שהדבר עזיר לפי שאין ממיראין מצ"ד: **מי גמירי**. עובדי כוכבים שם המיוחד כל כך שמקללין צו תמיד דקאמר נתמלא כל הבגד כולו קרעים: **אלא לאו צבנוי**. תדיר. צומן היה הוא ללא קרעין משום דנתמלא כל הבגד וכי אכל צומן צ"ד קורעין על עובד כוכבים ואכנוי: **ומעלה הוא דעבוד רצנן**. צדיני ממונות ודיני נפשות שהלכיו כל העדים לפרש עדותן: **הכא**. צבצבת השם דלא אפשר לפרש מפני צבד השם: **אוקמוס אדאורייתא**. וקטלינן ליה צהאי עדות: **דאי סלקא דעתך**. צעלמא פסול עד שיפרשו כולם: **אטו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגבירא**. צלא העדלת עדים: **כר' עקיבא**. צמסכת מכות (ד' ה.) דמקש שלשה לשנים דאס נמלא שלישי קרוב או פסול עדות שזי כולן צטלין הלכך צדיקין ליה צדייהו דאי מתוס או מתכחש מנצטוו לנסהודתייהו: מתני'

(א) קדושין לו. (ב) ג' נמו"ק כ: כו. ע"ש לו"ט. (ג) נמו"ק סו. (ד) נבט"א: (ה) משומן. (ו) נמכת ה: (ז) ע"י חוס' ד"ה קתוין. (ח) צ"ב: א' משומד.

תורה אור השלם

- מכשפה לא תחיה: שבות כ"ו י
- כל שכב עם בהמה מות יומת: שבות כ"ב יח
- את חקותי תשמרו בהמתך לא תזרע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך: ויקרא י"ט יט
- ושמתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אתם הקדש וחי בהם אני ויקרא י"ח י"ח
- ואהדו בא אלו והוא ישב בעלית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהודו דבר אלהים לי אלף ויקח מעל הכסא שופטים ב
- וקבא אליקים ב חלקיה אשר על הבית ושכנא הספר וזאת בן אסף המזכיר אל חלקיהו קרועי בגדים ובגדו לו דברי רב ששה: מלכים ב' י"ח לו
- ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רבב ישראל וקרועי ולא יאדהו עוד ויחוק בגדיו ויקרעם לשנים קרעיהו: מלכים ב' י"ב
- וידי בשמע המלך ויזקרה ויקרע את בגדיו ויחבס בשק וקבא בתי מלכים ב' י"א י"ג

מוסף רש"י

חקים שחקקתי לך כבר. מלמל כתיב ושמתם את חקותי משמע את חקתי אשר מעול תשמרו. מלמד שהוירי את נח וצניו עליהן ואלו הן החקים בהמתך לא תרכיב שדך לא תזרע ואתי זריעה ממש כלאים שחיי אומר שמע מינה הכי קאמר להו את חקותי שחקקתי כבר לבני נח תשמרו ואלו הן צממתך לא תרכיב כלאים אצל על צרישת שור וממור לא הוהרמס: שדך לא תזרע כלאים. וזריעה זו אינה זריעה ממש דלא נצטוו בני נח על כלאי הכרס אלא שלא להרכיב האילן על שאינו מינו דלא תזרע דומיא דלא תרכיב מה צממה בהרצנה דבר המסויס על דבר המסויס: מה צממה צין צארץ צין צבנוי' דחוצת הגוף שאינה תלויה בחוצת הארץ נפקא לן דקדושין (ד' לו.) דחוצת אפילו צבנוי': אלא מעמה ושמתם את חקותי. דכתיב בכל התורה כולה הכי נמי דנצטוו בני נח עליהם: הכא כתיב את חקותי תשמרו. דהקדים חקים למצות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגבי צביעות ויובל כתיב נמי את משפטי מעשו ואת חקותי תשמרו דהקדים נמי חקים למצות שמירה התם כיון דרישא דקרא כתיב את משפטי מעשו ארמיה למיכתב ואת חקותי תשמרו: שם צן ארבע אוסיות. שם הוא ולא צעינן שם המפורש צן ארבעים ושתיים אוסיות: ושם המפורש. כלומר שם המיוחד: קרועי בגדים. על גופינן שמעו מפי רבשקה דכתיב (מלכים ב' טו.) אשר שלחו מלך אשור [אלדנין] לחרף אלהים חי: ועדים. צעשה שמעדין צפירות מה שמעו אינן חייבין לקרוע: הא שמעו השפא. מפי עמנון: השומע אזכרה. צרכת השם מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע: וא"ס. הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר: היה: צומן היה. שאנו בגלות ואין אימת צ"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: נתמלא כל הבגד קרעים. לפי שהדבר עזיר לפי שאין ממיראין מצ"ד: מי גמירי. עובדי כוכבים שם המיוחד כל כך שמקללין צו תמיד דקאמר נתמלא כל הבגד כולו קרעים: אלא לאו צבנוי. תדיר. צומן היה הוא ללא קרעין משום דנתמלא כל הבגד וכי אכל צומן צ"ד קורעין על עובד כוכבים ואכנוי: ומעלה הוא דעבוד רצנן. צדיני ממונות ודיני נפשות שהלכיו כל העדים לפרש עדותן: הכא. צבצבת השם דלא אפשר לפרש מפני צבד השם: אוקמוס אדאורייתא. וקטלינן ליה צהאי עדות: דאי סלקא דעתך. צעלמא פסול עד שיפרשו כולם: אטו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגבירא. צלא העדלת עדים: כר' עקיבא. צמסכת מכות (ד' ה.) דמקש שלשה לשנים דאס נמלא שלישי קרוב או פסול עדות שזי כולן צטלין הלכך צדיקין ליה צדייהו דאי מתוס או מתכחש מנצטוו לנסהודתייהו: מתני'

דאמר רבי חייא השומע אזכרה בזמן הזה אינו חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים ממאן אילימא מישראל מי פקירי כולי האי אלא פשיטא מעובד כוכבים ואי שם המיוחד מי גמירי אלא לאו בבנינוי ושמע מינה בזמן הזה הוא דלא הא מעיקרא חייב שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אומר ר"ל שמע מינה אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות ובדיני נפשות ומעלה הוא דעביד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קטלינן לגבירא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא כ"כר' דמקיש ג' לשנים: מתני'